

Körzeti kitekintő

Veszprém

Bár még nem érkezett el kislév hónap 25. napja, a közösségi házban frissen sült fánk édeskés-olajos illata terjengett. A terített asztalokra gyümölcsöt, finom süteményeket helyeztek a sorban érkező tagok. Régen nem látott ismerősök találkoztak újra, hiszen Tapolcáról, Ajkáról, Balatonalmádiból is jöttek hittestvéreink az összejövételre, melyet a közelgő chanukka ünnepének szenteltünk. Hamarosan körünkben köszönthetjük *Schweitzer József* nyugalmazott országos főrabbit és volt tanítványát, *Verő Tamás* rabbist is.

Az ünnep történelmi hátterének ismertetése után *Verő Tamás* Jákob életének mozzanataival foglalkozott az aktuális hetiszakasz alapján. Őt követte *Schweitzer* főrabbi a Szentírásról tartott rendkívül érdekes előadásával. Mondandóját idézetekkel, irodalmi párhuzamokkal színesítette, amit a közösség nagy élvezettel hallgatott. Különös figyelemmel fordultunk azon részletek felé, melyekben nagyapjáról, *Hoffer Ármiról*, a Veszprémben 27 évig szolgált tudós rabbiról, a Rabbiképző Intézet későbbi híres tanáráról is szót ejtett.

Az érdekes előadások után hagyományos chanukkai éneklés következett, majd a sütemények és a fánk fogyasztása mellett sokáig beszélgettek a vendégek és a közösség tagjai.

A veszprémi kile hálával és szeretettel gondol vissza a szép délutánra, megköszönve a micvát, amit feleségével, *Ágnes* asszonnyal együtt a Veszprémben élt ősök tiszteletére *Schweitzer József*, az új generáció nevében pedig *Verő Tamás* teljesített.

Wittmann Zsuzsa

Kaposvár

Kislév 15-én megszületett kicsiny közösségünk legifjabb tagja: *Porath Korontos Inez*. A névadó ünnepségen *Klein Ervin* főkantor funkcionált. A Magyarországon tanult édesapa, *Porath Sharon* izraeli orvos és az édesanya, *Korontos Brigitta* zongoratanárnő közös életük helyszínéül – kilélek nagy öröme – Kaposvárt választották. Az istentisztelet után az izraeli és a magyar nagyszülők, nagybácsik és nagynénik jelenlétében a szülők kidust adtak. Az újszülött anyakönyvi bejegyzését *Schönberger András* főrabbi végzi majd. Ő az, aki az ifjú szülőket végigkísérte, tanította és hitünk erejével támogatta az ünnepek és a hétköznapiak hosszú során át. A kislány héber neve: *Keset bat Saron*. A keset magyarul szívárványt jelent. Szívárványt, ami önmagában a szépség, de sokkal több ennél: a Szövetség jele.

Spitzer Edit

WIZO-sok jótékony „haknija” chanukkára

Kislév 25. – egyszerű dátum a naptárban, ugyanakkor egy fontos nap a Szeretőkörház életében, illetve a WIZO-s lányok munkájában.

A tavalyi és az azelőtti esztendő hagyományát követve, ebben az évben is nagy izgalommal és szeretettel érkeztek meg az önkéntes WIZO-s hölgyek, hogy a kórház büféjében már előzetesen összeállított chanukkai figyelmességeket szétosszák a betegek között.

Egész évben gyűjtik a pénzt, írják a pályázatokat, hogy az önként vállalt kedvességekre a szükséges anyagiakat biztosítani tudják.

A betegek közül volt, aki csak ágyában fekve, de szerencsére a többség séta közben vette át az ajándékokat. A csomagba az orvosokkal is egyeztetett finomságok kerültek, amik természetesen kóser termékek, és a betegek állapotához, betegségéhez is igazodnak.

A szeretettel végzett önkéntes munkába némi szomorúság is vegyül, hiszen a szorgoskodó hölgyek látják, tudják, hogy vannak olyan betegek, akiknek csak ők jelentik a külvilágot, a barátot, az ismerőst, azt, aki „Boldog chanukkát!” kíván.

A kórház betegeinek meglátogatása és megajándékozása után az önkéntesek gyorsan autóbába ültek és átmentek az Újpesti Szociális Otthonba, ahol nagy örömmel fogadták a váratlanul érkező csapatot. Itt is, akárcsak a kórházban, minden ellátott ajándékban részesült.

A kis csapat a munka végeztével reményét fejezte ki az intézmények vezetőinek, hogy tevékenységüket az elkövetkezendő években is vállalni tudják, és igyekezni fognak az anyagiak előteremtésében.

Köszönetképpen álljon itt az önkéntesek névsora: *Frankl Judit, Lancz Éva, Markusz Erzsébet, Pintér Andrea, Salamon Edit*.

L.

1%

Fejezzük ki hálánkat az 1944-ben zsidó üldözöttek életét megmentő és ma már igen idős koruk miatt egyre inkább segítségére szoruló *Jad Vasem*-kitüntettek iránt oly módon is, hogy jövedelemadónk 1%-át megsegítésükre ajánljuk fel.

Igaz Emberekért Alapítvány. Adószám: 18040094-1-42.

Kérjük, hogy lehetőség szerint külön adománnyal is támogassák a kitüntetetteket. Csekk napközben igényelhető a 341-1261 telefonszámon.

Kapolka Gábor fotóesszéi

Az 1974-es születésű fotóművész szívesen jár az ún. zsidónegyedben, és ott lencsevégre kap házakat, embereket, tárgyakat. Gyakran megfordul fényképezőgéppel ortodox zsinagógákban. Műveiből érdekes kiállítást rendezett „Embermesék” címmel. Mivel a kisember szónak pejoratív zöngéje van, ő tendenciózusan közelről munkálkodik vagy imádkozó, esetleg daloló embereket mutat be. Felkeresve az Ecséri piacot, megörökítve az utolsó kerékpárszerelőt, járt Diósgyőrben, a forró kohók melegében dolgozó verejtékező munkások között, Amerikában a színes bőrűek lakhelyét látogatta meg. Az Ima a harmatért című képsorozat ortodox körökben készítette. Látunk tóraavatást, tóráirást, lülovrázást, férfiak táncát ünnepi alkalmakkor, rabbikat, pajeszos kisfiúk néznek ránk a képről. Fényképezzék a kiállítás műfaji megjelölése. Valóban: képei beszédesek, ha odafigyelünk, megértjük, hogy történetet mondanak el. Mésélnék. Talán valaki egyszer meg is írja, hogy miről.

D. G.

Olvasóink véleménye

Budapesten jártunk

Vasárnap reggel a Menház előtt várakozó autóbusz jelezte, hogy a komárnói hitközség és szimpatizánsai kirándulni indulnak Budapestre. Az első percekben, még az indulás előtt, *Piczek Ferenc* köszöntötte a résztvevők nevében *Pasternák Antalt* kerek születésnapja alkalmából. Számtalanszor beszámoltunk arról, hogy a régió más településeinek lakói is aktívan bekapcsolódnak a közösség életébe, ezúttal azonban nem ők jöttek Komárnóba, hanem mi mentünk értük, hogy közösen töltsünk el egy feledhetetlen napot Magyarország fővárosában.

A tatai és bicskei megálló után érkezünk meg a Dohány utcához, ahol először a Zsidó Múzeumot tekintettük meg szakszerű vezetéssel, majd a zsinagógával és annak kertjével ismerkedhettünk. Mindkét idegenvezetőnkől sok hasznos információt hallottunk. Délélti programunk a Hősök temploma melletti emlékfánál ért véget. A szabadidő alatt sokan sétáltak végig az egykori pesti zsidónegyed utcáin. Délután kettőkor indult tovább buszunk a Bethlen térre, ahol már szeretettel vártak régi ismerőseink, a körzet tagjai, akik nemrég városunkban jártak, és az ő látogatásukat vizionoztuk. *Kálmán Tamás*, a körzet elnöke és egyben főkántora köszöntötte csoportunkat.

Az ő és *Altmann Sándor* samesz vezetésével megtekintettük a zsinagógát, az új játszótérrel és a dísztermet. *Deutsch Róbert* főrabbi beszélt a körzet múltjáról és jelenéről, szívhez szóló tanítása nagy hatással volt a jelenlévőkre. A téli imateremben gazdagon terített asztalok vártak. *Paszternák Tamás*, a KZSH koordinátora megköszönte a szívélyes fogadtatást, és átadta hitközségünk ajándékait a körzet vezetésének.

A főrabbi külön köszöntötte közösségünk elnökét, *Pasternák Antalt*, aki a kirándulás előtti napon ünnepelte 60. születésnapját. Volt még közös éneklés *Kálmán Tamás* vezetésével, majd *Magén István* kért szót, aki zsidó tárgyú könyvekkel ajándékozta meg a vendégeket.

A férfiak átvonultak a délutáni imára a templomba, majd abban a reményben vettünk búcsút a Bethlen téri közösségtől, hogy legközelebb Komárnóban találkozzunk.

Aki azt gondolná, tovább már nem lehetett fokozni az élményeket, téved. Az utat Az Élet Menete Alapítvány jótékony koncertje koronázta meg. A Dohány utcai zsinagógában városunk nevét feltüntető lapok jelezték csoportunk helyét. Az esti programra újabb hittestvéreink is csatlakoztak hozzánk, így a csapat száma meghaladta a 40-et.

A tartalmas és élményekben gazdag nap után a késő esti órákban érkezünk vissza Komárnóba, ismét útba ejtve Bicskét és Tatát.

Köszönet illeti *Paszternák Tamást*, a kirándulás megálmodóját, *Haas Juditot* és *Pasternák Antalt*, akik a szervezésben segítségére voltak, *Weiss Alizt* a szlovák nyelvre történő tolmácsolásért, a Bethlen téri körzet vezetőit és *Gordon Gábort*, Az Élet Menete Alapítvány elnökét.

PA

Talmud-tóra a Károli körzetben...

Felkerestem a Károli Gáspár téri talmud-tórát, ahol a tanulás rendjéről és tapasztalatairól *Radnóti Zoltán* rabbi, valamint *Nádas Eszter* és *Kunos Vera* foglalkozásvezetőkkel beszélgettem. Éppen a vasárnapi programon vettünk részt, ahol négy gyermek játszott nagy elmélyültséggel, *Kunos Vera* vezetésével. A szí-

nes, barátságos helyiségben sokféle játék állt rendelkezésre. Különösen kedvelik a kesztyű-bábjátszókat, melyekkel bibliai történeteket is el lehet játszani.

A vasárnapi oktatást *Kunos Vera* és *Nádas Eszter* vezeti. Dalok, játékok segítségével ismertetik a hagyományokat. Ezeken az órákon általában négy-hat gyerek vesz részt, életkoruk 3-8 év. Két hébert tanuló csoport is működik, összesen nyolc fő részvételével. A kezdőkkel *Kunos Vera*, a haladókkal *Nádas Eszter* foglalkozik. A gyerekek nagyon szeretnek ide járni, van, aki még bár micva után is eljön. Pénteken az istentisztelet alatt ugyancsak tartanak foglalkozást nyolc-tíz gyerek részére. Az oktatás felelőse mind tartalmi, mind módszertani szempontból *Radnótiné Verő Anikó*.

...és a Nagyfuvarosban

A Nagyfuvaros utca 4. sz. alatti körzetben az asztalnál a tanfolyam vezetője, *Somkúti Vera*, *Zucker Immanuel kántor* és négy gyerek ült. *Somkúti Vera* az ORZSE dolgozója, aki 2002-ben judaisztika szakon diplomát szerzett.

A gyerekek közül négyen állandó résztvevők, az ötödik időnként jön el. Ketten a *Scheiber Sándor Gimnázium* és *Általános Iskola* tanulói, ketten pedig állami iskolába járnak. A gyerekek különböző korúak, egyikük már elvégezte az általános iskolát, de mégis visszajár.

Az órán először a chanukkai előkészületek, az imák, énekek és áldások kerültek szóba. Előadták a jellegzetes ünnepi dalokat, köztük a *Máoz cúrt*, természetesen héberül.

Ezt követően foglalkoztak a héberrel is. Leírták a *trenderlin* látható négy betűt, és megbeszéltek ennek jelentőségét.

A dalokat *Zucker Immanuel kántor* úr tanította be nekik. Nagyon szép dolog hogy számos elfoglaltsága mellett szakít időt erre a munkára, pedig, mint megtudtuk, négy nap múlva lesz az esküvője, ami ugyancsak sok előkészülettel jár. Kérésünkre elmondta, hogy díjtalanul végzi ezt a munkát.

Megtudtuk azt is, hogy a Nagyfuvaros utcai körzetben ötféle rendszeres foglalkozást tartanak: keddenként héber nyelvi, szerdánként talmud-tóra oktatás, csütörtökönként talmud-tóra oktatás felsős gyerekeknek *Darvas István* rabbi úr vezetésével, vasárnap pedig két csoport részére van foglalkozás.

Somkúti Vera a beszélgetés során elmondta, hogy a csoportok minden szükséges eszközzel el vannak látva. A gyerekek tanulását játékokkal is igyekeznek színessé és szórakoztatóvá tenni.

Munkájukhoz sok segítséget nyújt a körzeti elnök, *Streit Sándor*, aki a BZSH-nak is elnöke, és szívügyének tekinti mind az öt csoport eredményes munkáját. *Darvas István* rabbi úr is minden segítséget megad tevékenységükhöz.

Dr. Balázs Pál

PÁSZKA 5769!

Megkérünk minden budapesti és vidéki hitközséget, hogy az 5769. (2009.) évi pászka-és lisztigényüket szíveskedjenek február 1-jéig jelezni a Hitközség Szertartási Osztályának az alábbi elérhetőségeken, írásban.
Postacím: 1075 Budapest, Síp utca 12., 1. em. 18.
Tel./fax: 413-55-26
E-mail: szertartas@mazsihisz.com
Honlap: www.szertartas.hu

Frankel – hétköznapi gondok, péntek este százan

Rendhagyó és a körzetek közötti párbeszédet, jó viszonyt erősítő rendezvénysorozatba kezdett a budai körzet. Ott jártamkor éppen Kardos László, a zuglói zsinagóga kántora énekelt, egyéni és új szint hozva a nagy múltú közösségbe. A körzet vezetői minden péntek estére más és más kilék kántorait hívják meg vendégszerepelni. *Vérő Tamás* rabbi-val az új kezdeményezésről és a Frankel programjairól, látogatottságáról beszélgettünk.

– *Mi volt az apropója, oka a kántor-meghívásoknak?*

– Színesíteni szeretnénk volna a szombatfogadásokat és bemutatni más körzetekben működő kántorok hasonló, de mégis egyedi hangzású kabbalát sabbátjait.

– *Eddig kik voltak vendégeik, és még ki várható?*

– Nálunk énekelt már Kozma György, majd Kardos László, de meghívtam Schwesoff Dávidot is.

– *Csak fiatal kántorokat látnak vendégnél?*

– A mostani sorozatban igen, de lesz még egy alkalom, amikor

idősebb kántorokat is meghívunk vendégszerepelni.

– *A vendégkántorok hozhatják saját dallamaikat vagy ragaszkodniuk kell a frankelosi stílushoz, nuszákhoz?*

– Is-is. Amikor idejönnek, ők maguk puhatolják ki a helyi jellemzőket és elvárásokat, de mivel senki sem tud kibújni saját bőréről és az általa tanultak hatása alól, minden péntek esténk más és más. Következő különlegességünk terveink szerint az lesz, hogy kórusokat (Hegedűs, rab-biképző) hívunk meg.

– *A felkért kántorok kapnak tiszteletdíjat, vagy ez csak gesztus a részükről?*

– Nem kapnak pénzt a látogatásukért.

– *Tartanak-e napi imákat, és ha igen, mekkora részvétellel?*

– Hétfő és csütörtök reggel tartunk istentiszteleteket, de el kell ismernem, nem mindig jön össze a minján. Péntek esténként viszont közel százan jönnek el, szombat délelőttönként pedig átlagban 20 férfi és 10 nő van.

– *Milyen más vallási és világi programokat kínálnak?*

– Talmud-tóránk két csoportban, remekül működik. Jó és hozzáértő tanáraink vasárnap 10.00 és 12.00 között várják az érdeklődőket, 15–20 gyerek jár rendszeresen, és havonta egyszer kisgyerekes „családi talmudot” is tartunk közel 100 ember részvételével. Meg kell említeni még havilapunkat, a Budai Sófárt (*ide ír többek között Buda jó tollú kántora, Biczó Tamás is – SZIP*), és van egy hetilapunk, amely érdekes vallási tanulmányokkal, hazai és nemzetközi témákat felölelő cikkekkel 3 éve minden péntek este ott van a hívők padján.

Az Arató Judit vezette Micve Klub jól prosperál, fennállása óta számos ismert politikust, művészt és közéleti személyiséget látott vendégül. Honlapunk látogatottsága is folyamatosan emelkedik. Legutóbb például Szakonyi Péter, a Magyar Hírlap volt munkatársa, a Napi Gazdaság népszerű és emblemikus „100 leggazdagabb magyar” című különkiadásának szerkesztője volt a budai körzet vendége. SZIP

„Akkor lesz béke az arabokkal, ha jobban fogják szeretni a saját gyermekeiket, mint amennyire bennünket gyűlölnék... Azt meg tudjuk bocsátani nektek, hogy megölte a fiainkat. De azt soha nem fogjuk megbocsátani, hogy a tiéitek megölésére kényszerítetek bennünket.”

Golda Meir

Blogbarangoló

Tehát: az izraeli átlagember napjai mostanában a geográfia függvényei lettek, vagyis attól függ, hogy valaki hol lakik. Ha a déli, veszélyeztetett területeken, akkor egyszerű a képlet: az átlagember, főleg az átlagasszony – fél. Félti a gyerekeit, a férjét, annak állását, rokonait. Nem hős és nem hősködik; nem békeharcos és nem tüntet, hogy fejezzék már be, hanem ellenkezőleg, azért tüntettek, hogy ne hagyják már őket szenvedni az (ön)gyilkos banditák támadásaitól.

Aki messzebb lakik, Tel-Avivban vagy mondjuk Tel-Aviv és Haifa között, az a fatalista Izrael vidám életét éli, illetve a mindenütt leselkedő orvtámadó terroristáktól nem fél és nem tart. A problémák, egyfajta sorrendben: a gazdasági helyzet, a növekvő munkanélküliség, a megélhetés. A morál meglehetősen magas, akiket behívtak, azok 99%-a eleget tett a behívónak. Mindenki dicséri a hadsereg elhatározását: nem beengedni az újságírókat a hadműveleti területekre, így nem tudnak kárt okozni, mint a két évvel ezelőtti libanoni háborúban.

N. K. blogja

Olvasóink véleménye

Attól, hogy zsidó, még lehet igaza...

Izrael napok óta – levegőben és szárazföldön egyaránt – hadműveleteket folytat Gázában a Hamasz katonai infrastruktúrája ellen. A támadás oka: a Hamasz rendszeresen rakétákkal lötte a zsidó állam határ menti területeit. E rakétákat annyira irányozták hadicélpontokra, amennyire Hitler V1 és V2-eivel igyekezett óvni Anglia civil lakosságát a légitámadások borzalmaitól. Hiszen a Hamasz maga mondja, hogy számára minden zsidó élet elpusztítása győzelem, beleértve a mindenképpen büntelen csecsemőket és a magatehetetlen öregeket is. Háborog a művelt világ, Európa több fővárosában tömegtüntetéseken ítélik el a zsidó államot.

Bevallom, nem értem, vagy inkább nagyon is értem ezeket az életfeltét megmozdulásokat, kiállításokat, felhívásokat. Hát kérem, szabadon és arcunkat megőrizve lehet zsidózni. Itt az alkalom! Nem lényeges, hogy a palesztin fegyveresek válogatás nélkül vették célba Izrael polgárait, hogy parancsnoki posztjaikat, harcirányító kommunikációs központjaikat, sőt rakétáik indítóállványait iskolákban, lakóházakban rejtették el. Ez mind nem számít. Ami számít, hogy ilyenkor az európai antiszemitizmus, amely egyébként – az ősi földrészt kulturális-erkölcsi hagyományai miatt – talán leginkább rejtőzködésre kényszerülő gyűlölet a zsidó embereknek, kiterhet a holokausztal maga állította korlátai közül. Igaz, nem folyik patakokban vér a Gázai övezet városáiban, származása-vallása okán köztereken nem ütnék halálba vasrudakkal senkit sem (az addig jólelkűnek ismert szomszédjai helyeslő röhögésével kísérvé), nincs iparszerű mérszálás gázkamrákkal és elgázosító teherautókkal, azonban a vagy ötszáz elesett palesztin „harcos” mellé odaszámolható tíz-tizenkét életét vesztett civil is.

Szörnyű volt Drezda lebombázása annak idején. Ám talán nem kellett volna a náci államnak a totális világhuralmat célzó – és kezdettől fogva terrorista eszközöket alkalmazó (Varsó, Coventry!) – háborút indítania. Ugyanígy rettenetes akár egyetlenegy vértlen arab ember életének kioltása. Hamasz-tagok gyerekeinek áldozatul esése nem kevésbé torokszorító ifjú rabbinövédekénél (utalok egy nem régi palesztin terrorakcióra). Ellenben a gyermekek felnőtt társadalmának, amelybe őket a születés véletlene helyezte, Izrael számtalanszor felkínált békejobbát kellene elfogadnia. Ahelyett, hogy elpusztításáért „szorgoskodna”.

Azt mondják némelyek, az izraeli válaszcspapást szándékosan időzítették az USA új elnökének hivatalba lépése előttre. Viszont a palesztin „rakétázás” megelőző felerősítése szintén időzített volt (amiképpen a Hamasz elzárkózása a lejárt fegyverszünet meghosszabbításától)!

Hát én ilyen megfontolásokból következően nem bocsátkozom az Izrael és Hamasz közti hadviselés arányossági mérlegelésébe.

Felszólítom honfitársaimat, nem zsidó és zsidó származásúakat egyaránt, követeljük az összes palesztin szervezettől, különösképpen a Hamasztól, fogadják el Izrael létezését, béküljenek meg velem.

A tények szerint a Hamasz a terrorista. Izrael a terrorizmus ellen küzd. A terrorizmus (és a velejáró gleichschaltolás) minden ember életét-szabadságát-méltóságát fenyegeti. Izrael a hadműveleti területre folyamatosan enged segélyszállítmányokat az ottani palesztin lakosoknak, hadserege pedig tényleg maximálisan törekszik az ellenséges katonai célpontokat szelektíven támadni. Mindezek alapján országunkban is ki-ki megfogalmazhatja véleményét.

Hogy hová álljon Magyarország. Az egyetemes igazsághoz, amelyet a Közkelet alapkönfliktusában a földkerekség zsidó országa képvisel, vagy a martalócok, a zsákmányszerzést korunkban is nemes tettek tekintő Hamasz-katonák részigazságai mellé. A munkát, az alkotást, a szeretetet választjuk, vagy a gyűlölködésre szavazunk. Bízom benne, ez nem kérdés.

Ui. Az írás elküldésekor hangzott el tévéhíradókban, hogy negyven halálos áldozata van egy palesztin iskola elleni izraeli támadásnak.

Másik megfogalmazásban: nem tudni, mi okból lőtt az izraeli tank az iskolára, hiszen az ENSZ megadta a zsidó hadvezetésnek az épületnek mint menekültbázisnak a koordinátáit. Ez a felfoghatatlan szörnyűség ugyanakkor nem változtat a dolgok lényegén. Sőt, vegyük azt is számításba, hogy ez ideig az ilyen cselekményben bűnös katonákat Izraelben felelősségre vonták, továbbá nemegyszer előfordult kapcsolódó palesztin provokáció, illetve tragikus baleset (lőszerraktár felrobbanása emeletes lakóházban).

Fekete György

A Nadav nemzetközi programja lehetőséget biztosít ezekben a nehéz napokban

IZRAEL TÁMOGATÁSÁRA

3 hetes önkéntes munka keretében. Csoportok indulnak januárban és februárban 10 fő jelentkezése esetén. Érdeklődni: 06-20-233-8454 vagy 374-3062, illetve ljano@freemail.hu

Megszégyenülnek Cion ellenségei

129. zsoltár

Sokat gyötörtek ifjúkorom óta – mondja Izrael –, sokat gyötörtek ifjúkorom óta, de nem bírtak velem. Hátamon szántottak a szántók, hosszú barázdát húztak. De igazságos ám az Isten; levette rólam a gonoszok jármát. Szégyent is vallanak, meghátrálnak Cion ellenségei; olyanok lesznek, mint a háztetőn nőtt fű, amely elszárad, mielőtt kitéphetnék: nem gyűjtheti be az arató, ölebe a kéveket. Nem is mondhatják rá az arra járók: Az Örökkévaló áldása rátok, megáldunk benneteket az Örökkévaló nevében!

Hatvan felé...

Egy elégedett főkántor a boldogság titkáról

Van egy régi mondás: Hatvan felé, hazafelé...

Elértem én is a hatodik X-et. Az emberi kor határainak jelentős kitolódását tekintve véve, a hatvan év közel sem jelenti semminek a végét. Nem is szólva arról, hogy láttam én már harmincéves öregeket és hetvenéves fiatalokat. Embere válogatja, kinek milyen a beállítottsága. Nem vitás, hogy az életkörülmények nagy szerepet játszhathatnak és mindkét irányban befolyással lehetnek, de úgy érzem, végső soron mégis maga az ember dönti el, hogy koravén vagy örök fiatal kíván-e lenni.

Ha nem is a végelszámolás ideje a hatvan év, bizonyos összegezekre feltétlen elegendő okot és anyagot adhat. Egy többé-kevésbé értelmesen leélt, eredményes élet ekkor már eljut arra a pontra, hogy úgy tekintetünk rá, mint teljes egészére, nagyobb szóval élve „életmű”-re.

Ahogy az ember visszagondol a leélt évekre, az elért eredményekre, elégedetten vagy kissé keserűen veszi tudomásul, hogy mi milyen mértékben sikerült és mi az, ami kimaradt az életéből. Ha én visszapergetem az életemet, azt mondom: elégedett vagyok. Mindig reális álmaim voltak, ezért ezeknek számottevő része megvalósult. Tudomásul vettem, hogy nem csak az a jó énekes, aki a Metropolitan színpadán énekel, és nem csak az a jó kántor, aki a világ legnagyobb zsinagógájának pulpitusán áll. Néhány sztár jórészt tisztavízű-életű, múló uralma, pályafutásuk kiszámíthatatlan kimenetele soha nem vonzott. Itt persze nem azokról a valóban kiemelkedő művészekről beszélek, akik a „sztár” státust kivételes tehetségükkel és sokéves megfeszített munkájukkal kiérdemelték. Az ilyen sztárok ragyogása tartós és megérdemelt.

A magam részéről mindig arra törekedtem, hogy a szakmán belül megbecsült, a közönség, a hallgatóság által kedvelt énekes és kántor legyek. Sokszor vetődik fel a kérdés, hogy egy karrier során milyen gyakran éreztük, hogy amit csináltunk, az most valóban a csúcs volt. Nagy művésztől hallottam, hogy ez nem volt gyakran megisméltó élmény számukra. *Arthur Rubinstein* egyszer azt nyilatkozta: „Volt hat-hét olyan koncertem, ami tényleg nagyon jól sikerült.” Mondotta ezt az akkor már a nyolcvanas éveiben járó világhírű zongoraművész, több évtizedes pályája után. A művész, aki mindig jobbra, szelbire törekszik, ritkán van maradéktalanul megelégedve a pillanatnyi teljesítménnyel.

Mértéktelen öndicséretet főként a középszerűek köreiben hallottam. Egyébként az sem hasznos, amikor az önmarcangoló hozzáállást visszük túlzásba. Igenis örüljünk a jó teljesítménynek, a sikernek, még akkor is, ha úgy érezzük, ennél lehetett volna még jobb.

En az önmagát keményen kritizáló művész és kántor típusa voltam és vagyok, így az én pályám sem bővelkedett olyan pillanatokban, amikor maradéktalanul elégedett lettem volna magammal. A mércét magasra állítottam, a tőlem telhető legjobbat kívántam adni, de soha nem másokhoz, hanem önmagamhoz mértem. Kevés ez? Sok? Engem elégedetté tett, és úgy érzem, eredményre is vezetett.

Hatvanhárom operaszerep, harminc operett- és musicalbeli alak, számos oratórium, rengeteg dal, valamint a zsidó egyházi zene egy óriási skálán átvéló repertoárja: ezt nyújtottam át több mint kétezer színpadi előadásban, sok száz koncerten, számtalan szombati és ünnepi istentiszteleten. Áldott emléké szüleim, akiknek szeretete soha egy pillanatra sem hagyott el, bizonyára büszkén és elégedetten szemlélnek ezt a pályát, melynek elindítása az ő érdemük, kialakulását figyelemmel kísérték, és

Istennek hála, a beteljesülés egy részét is megérték, látták.

Álmaim közül egyesek valóra válnak, mások nem. Négyévesen kánorosdit játszottam, és ha nem is tudatosan, de lélekben már erre készültem. Később, ezzel párhuzamosan, az operaénekesi pálya felé fordultam. Az hogy nekem mindkettő „bejött”, egyrészt ritkaság, másrészt a beteljesült álmokon belül voltak és vannak olyan nyílt vagy titkolt vágyaim, melyek soha nem váltak valóra.

Sok nagy szerepálmom közül teljesült: a *Rigoletto* és a *Gianni Schicchi* címszerepe, a *Bajazzók Tóniója*, a *Don Giovanni Leporellója* és még számos gyönyörű szerep. Emellett huszonhat operát, operettet, musicalt rendeztem, örömmörm.

Sokfelé énekeltem szerte a világon, láttam, tapasztaltam, élményeket szereztem.

2007 nyarán valóra vált egy nagy álom: felléptem a Magyar Állami Operaházban.

A be nem teljesült vágyak közül két operaszerepet említek: *Puccini A köpeny* című operájában *Michele* bárkagazda szerepére mindig nagyon vágytam. Ugyanígy *Donizetti Szerelmi bájjátalának Dulcamara* doktorára, valamint *Tiborcra a Bánk Bánban*. Mindig fájó pontja lesz az életemnek, hogy ezt a gyönyörű szerepet nem énekelhettem el.

Rendezőként a pályámtól *Verdi Nabuccóját* kérem számon, de hát egy ember életébe nem fér bele minden.

Kántorként is őrzök egy valóra nem vált álmot: előimádkozni a *Rumbach utcai zsinagógában*. Ez sajnos már csak álom marad.

Szeretek tanítani, és ez irányú ambícióimat van alkalmam kiélni, ezért hálás vagyok a *Teremtőnek*. Magyarországi előadásaim, tanításaim színhelye többnyire az *ORZSE*, ahová mindig boldogan térek vissza. Előadtam a debreceni és a budapesti zeneművészeti főiskolán is. Szeretem a fiatalokat, az egyetemi és főiskolai hallgatókat, boldog vagyok, ha kurzusaim során olyat nyújthatok, amit a későbbiekben használni tudnak.

Magyarországi látogatásaimkor előimádkozom a *Dohány utcai zsinagógában*, amivel szintén egy álom teljesült, hiszen ezer szál fűz ehhez a gyönyörű templomhoz. A rabiképző, a *Thököly*, a *Hegedűs*, a *Bethlen*, a *Hunyadi*, valamint *Kaposvár*, *Debrecen*, *Pécs zsinagógái* mind szívemhez nőttek, és mindig öröm, amikor bármelyikben funkcionálhatok.

Hatvan év... örömök, csalódások, sikerek, kudarcok... egy színes emberi élet.

Rengeteg barátom van szerte a világon. Családom ragaszkodása mellett az ő szeretetük éltet. Kell-e több a boldogsághoz?

Sándor György főkántor
Indianapolis, USA

A hadba vonulók imája

Örökkévaló Istenünk, a Seregek Ura, Izrael Istene!

Te parancsoltad nekünk Tórádban, mondván: Halljad, Izrael! Ti ma készültök a harcra ellenségeitek ellen, ne csüggedjen szívetek, ne riadjatok meg és ne rettegjetek tőlük; mert az Örökkévaló Istenetek az, aki veletek megy, hogy harcoljon érettetek ellenségeitekkel, hogy megsegítsen benneteket!

Most pedig ellenségeitek háborognak és gyűlölöid felemelték fejüket. Néped ellen titkon ármánykodnak és tanácskoznak ellenük. Gyertek, mondják, irtsuk ki e népet, hogy ne is emlékezzenek többé Izrael nevére!

Légy Izrael katonáival, néped küldötteivel, akik ma hadba vonulnak ellenségeink ellen!

Erősítsd és bátorítsd őket, pereld perünket, harcold harcainkat, tarts előttünk védőpajzst és kelj fel, hogy segíts nekünk és válts meg bennünket kegyedben...

Kérünk, esdeklünk, Örökkévaló, segíts meg!

Kérünk, esdeklünk, Örökkévaló, segíts meg!

Kérünk, esdeklünk, Örökkévaló, hadd járjunk sikerrel!

Kérünk, esdeklünk, Örökkévaló, hadd járjunk sikerrel!

Adj hát nekünk segítséget az ellenséggel szemben, hisz az emberek segítsége mit sem ér. Isten nevében győzni fogunk, elleneinket ő tapossa el!

Az izraeli tábori főrabbi, Ronecki ezredes által komponált ima

Herczog László, az ortodox hitközség elnöke mondta a sevá bráchtot egy-két a Nagyfuvaros utcai zsinagógában, Zucker Immanuel kántor esküvőjén

Hírek, események röviden

– **Megemlékezés.** A Munkácsy Mihály utcai egykori árvaház falán elhelyezett Gidófalvy Lajos-emléktáblánál megemlékeztek a zsidó gyerekeket mentő ezredesről. A Himnusz elhangzása után Bősze József ny. alezredes, a Gidófalvy Emlékbizottság elnöke idézte fel 1944 karácsonyát, amikor is a nyilasok az árvaház lakóit a Duna-partra hajtották, hogy tartsák őket. Gidófalvy és a XIII/1.

KISKA ezred katonái akadályozták meg a szörnyű tragédiát, visszavezették őket az otthonba, majd állandó őrséget álltak. A hőst a *Jad Vasem* az Igaz Embereknek járó címmel, oklevéllel és plakettel tüntette ki. A beszédet követően megkoszorúzták az emléktáblát, *Lazarovits Ernő*, a *Mazsihisz* külügyi vezetője pedig a zsidó tradíció szerint kavicsot helyezett el, és meghajlással tisztelt. A Szózat hangjai zárták az ünnepséget.

– **Izrael békéjéért** istentisztelet keretében szoltárokat mondtak a *Dob utcai* és a *Dessewffy utcai* ortodox templomban, jelentős részvétel mellett.

Chanukka – tarka (színes?), mint a gyertyák

Hegedűs

Több mint 500-an, főként fiatalok és középkorú családok jöttek el az ünnepről. Teljesen megtelt a tágas, nagy zsinagóga, amelynek még a karzatán is álltak hívek. A mincha és a mááriv elmondása után Klein Ervin főkántor recitálta az áldást, majd gyújtotta meg a gyönyörűen megmunkált, impozáns chanukija lángjait. A rendezvény házigazdái Deutsch László főrabbi és Zoltai Gusztáv elnök voltak, emellett több vallási és világi vezető is eljött, megjelent többek között Grósz Andor kecskeméti elnök, Egri Oszkár, a Mazsihisz Jogi Osztályának vezetője, az ORTT tagja és még sokan mások. Klein Ervin főkántor és a jeles alkalomból régi tagok vendégszereplésével kibővített férfikar ezt követően hagyományos dalokat adott elő.

A Benjámín óvodások énekkara nem először lépett fel zsinagógában. A legapróbb, éneklő makkabeusok létszáma állandóan változik, de népszerűségük és dalaik „aranyosságai foka” ettől még ugyanolyan magas marad. Az őket kísérő óvónőtől megtudtam, hogy a városzerte ismert vallási óvodában a gyermekek rendszeresen zenei képzést kapnak, a nagyobb ünnepek népszerűbb dalaira pedig mindig külön megtanítják és felkészítik őket. Emellett persze rendszeresen énekelnek közismert óvodás, világi szerzeményeket is. Kis énekkaruk nemcsak zenével, hanem mozgással is igyekezett emléket állítani az ünnepről, a gyerekek az egyik dal éneklése közben például gyertyalángot formáztak kezükből.

Deutsch László főrabbi röviden ismertette az ünnep hagyományait, történetét, és külön szót adott arról: csodák nemcsak a múltban voltak, vegyük észre, hogy életünk fontos pillanataiban is velünk van az Örökkévaló, például a közlekedési balesetek elkerülése során. A főrabbi ezt követően chanukka történetével kapcsolatban tett fel kérdéseket a közönségnek, a jó válaszokért járó jutalom egy-egy trenderli volt.

A szünetben a körzet vezetői szalámis szendvicsekkel és finom lekváros fánkokkal vendégtelték meg a híveket, majd a Sabbathsong együttes koncertje következett. A népszerű és a zsidó hagyományok ápolásában elől járó zenekar vidám és szomorú dalokat adott elő, az éneklésbe szokás szerint bevonták a közönséget is. A koncert egészen az esti órákig tartott.

SZIP

Szeged

Chanukka első napján – a löwi hagyományok felelevenítéséért – gyertyánkat a szegedi Dóm téren gyújtottuk meg, egyidejűleg az adventi korszorú gyertyájával. A reprezentatív népművészeti vásárral tarkított rendezvényen a négy történelmi egyház nevében Cserháti Sándor evangélikus vezető lelkész és Markovics Zsolt főrabbi beszélt. Az ünnepi alkalmon a több ezer szegedi mellett részt vett a város és történelmi egyházaink vezetése, valamint Parragh László és Nemesi Pál, a Magyar Kereskedelmi és Iparkamara, illetve a Csongrád megyei Kereskedelmi és Iparkamara elnökei.

Chanukka harmadik napján a hitközség dísztermében tartott közel 200 fős ünnepségen a közösség elnökének köszöntőjét követően a gyertyákat Markovics Zsolt főrabbi gyújtotta meg, Kellerman Itzhak előimádkozó közreműködésével ismertette a nem szorosban a Bibliához kötődő történetet. Az ünnepség műsorát az aradi hitközség kórusa és fiatal vendégművészei tették teljessé. Az ízletes vacsorát a Szeretethon népkonyhája biztosította, az elmaradhatatlan fánkkal együtt. Szép eseménye volt a programnak az aradi hitközségi elnök, Ionel Schlesinger 70. születésnapjának köszöntése. A vacsorát követő fergeteges hangulatot a Golda Meir szalonzenekar biztosította. Volt tánc, vonatozás, éneklés, a fény, a világozás örömteli ünnepe. A közösség természetesen chanukka többi gyertyagyújtásán is szép számmal vett részt. Az ünnep valamennyiünké volt, aradi, makói, hódmezővásárhelyi, orosházi vendégekkel. A történelmi társegyházak vezetői közül is

többen megtisztelték programjainkat jelenlétükkel.

L. A.

Zugló

Idén a második gyertya meggyújtása napján benépesült a zsinagóga. Már az ünnepi programot megelőzően is vidám gyermekcsivitelés és a felnőttek szmúzolása hallatszott. Több korosztály volt kíváncsi rá, hogy a hagyományos szertartást követően mivel rukkolt elő az ott zajló eseményekre igényes főrabbi.

Az utóbbi években egy napon több helyszínen is színes chanukkai műsor várta az érdeklődőket, s most sem volt ez másként. A fellépő művészek időre érkeztek, és a percek meg voltak számlálva... innen oda, onnan ide hakniztak. Természetesen ebből a közönség semmit nem vett észre.

Elismerés nekik, a fellépőknek: Klein Juditnak, aki m i n t

Hunyadi tér

Évek óta visszatérően megállapítható: a nagy érdeklődés miatt az ünnepi programokon kicsinek bizonyul az arra hivatott helyiség. Idén közel százán jöttek el (sokan első ízben) a több mint százéves templomkörzetbe, hogy részesei legyenek az első gyertya meggyújtásának, hallhassák Domán István ünnepi drósját, Vencel György kántort, és élvezzék a műsort. A főrabbi igényes áttekintést adott chanukka jelentőségéről, majd egymást követték a fellépők. A Scheiber Sándor iskola drámatagozatos tanulói egy alkalomhoz illő kis jelenetet adtak elő, ez alkalommal is Nagy Ágnes betanításában. Őket Dávid Viktória előadóművész követte, a Hunyadi téri körzet rendezvényeinek egyik kedvence jiddis-zsidó dalokat énekelt Szirmai Zoltán zongorakísérete mellett. Efrájim Kishon mulattató prózáját Garai Róbert színművész-szinkronszínész olvasta fel.

Ezután a zene vette át a vezető szerepet, és a

mindig, most is elbűvölte a jelenlévőket, Varga Ferenc Józsefnek, a Mikroszkóp Színpad egyik nagygyűjtőjének a sok vidám percért, és a kiváló vers- és prózamondó Garai Róbert színművésznek. Fogyott az ízes fánk, a mosolyt nevetés váltotta fel, a kicsi Eszter, a körzet vallási vezetőjének bűbájos unokája idén érezte először, hogy színpadra termett, és ezt több alkalommal be is bizonyította. Kedvesek voltak a talmud-törások is, gondosan kidolgozott előadásuk sikert aratott.

Volt – mint mindig – ünnepméltatás, majd a főrabbi egy hangulathoz illő sanzont (!) énekelt, Kardos László kántor pedig hagyományos dallamokkal tette meghitté az eseményt.

A zavartalan lebonyolítás a körzet elnöke és felesége érdeme volt.

G. J.

Szombathely

A Fények Ünnepe első estjén szép létszámban jelent meg a közösség. Vásadi Péter, a Lauder iskola tanára egy vetélkedő segítségével idézte fel az eseményt, majd természetesen a gyertyagyújtásra is sor került. A nyertesek – az egész kile – jó étvágyal fogyasztották el később a nyereséget, az ízletes fánkot. Köszönet illeti Jelinek E. Györgyöt, Wéber Katót és segítőiket.

Lauder

Javne már igazán profinak számító klezmeresei, a Zmirim diákzenekar adta elő repertoárjának legjavát. A fiatalokat művészeti vezetőjük, Nagy Anna, a Budapest Klezmer Band harmonikása mutatta be. Rajta és a közönségen kívül még Radó Anna koordinátor dúdolta az ismert számokat, mozgott s tapsolt a hibátlan és pergő ritmusra. Ha a Hunyadi térieken múlik, ha a sok tapson, még most is zenélnék...

A dúsan terített ünnepi asztal a Nőcsoport hölgyeinek volt köszönhető.

Dél-Pest

Az 5769. évi ünnepségen 125 vendég vett részt a körzet által rendezett vacsorán. Aki eljött, nem bánta meg: nagyon jó volt a hangulat és finom a vacsora.

Amikor az utolsó napon az ima dallamára meggyújtották a színpadon álló chanukijában a nyolc lángocskát, bizony néhányunknak eszébe jutott, hogy ez maga a Csoda.

Már az is kissé pikáns volt, hogy az erzsébeti MSZP-székház kölcsönözött dísztermét erre a célra. Ezt az épületet zsidó iparosok építették a 20. század elején az Ipartestület székházának. Ennek megfelelően a helyszín kényelmes, ünnepléses és „történelmi” volt.

Az előkészületi munkákból a kile szinte minden tagja kivette a részét, mindenkinek köszönet jár, aki a szervezésben, terítésben, tálalásban segítségünkre volt. Külön köszönet illeti Krizsák Ferencet a vacsora elkészítéséért.

Új hagyományt is teremtettünk: megalapítottuk a „Segítő Kezek” díjat, mellyel a jövőben minden chanukka alkalmából azokat jutalmazzuk, akik év közben kiemelkedő munkájukkal segítettek a közösség működésében.

Elismerés és köszönet jár Fináli Gábor vallási vezetőnknek az ünnepi est megszervezéséért és levezetéséért.

Bízunk abban, hogy akik nagy ünnepeinken velünk vannak és jól érzik magukat, meg fognak találni minket péntek este és szombat reggel is.

Salgótarján

A hagyományoknak megfelelően chanukkai ünnepségen látta vendégül tagjait a hitközség a nógrádi megyeszékhelyen lévő Tarján vendéglőben, ahol ünnepi dekoráció és elegáns teríték fogadta a meglepeteket, köztük a környékről, Cered községből, illetve Budapestről érkezetteket. Az ünneplőket Tóth Klára elnök köszöntötte, aki megemlékezett a közösség eltávozott tagjairól, Gótai László elnökről, Keszler Jenő előimádkozóról, Menczeles Gyulánéról, Goldmann Máriáról és a temetőgondnoki teendőket évtizedekig ellátó Pántyik Elemérné Juliskáról. Örömteli eseményekről is beszámolt, ilyen volt Rékasi Bea és Stahl Jariv házasságkötése és fiuk, Roy születése. A kile nevében gratulált a szülőknek, a büszke nagyszülőknek és a dédnagymamának. Ugyancsak a gyertyagyújtás előtti percek kedves színlátja volt Unger Károlyné Jutka köszöntése, aki ezen a napon ünnepelte 83. születésnapját. Ezután felkérte a volt elnököt, Löwy Lajost a nyolc láng fellobbantására és az áldások elmondására, majd pedig felhangoztak a Máoz cūr jól ismert dallamai.

Mindezt mintegy félórás koncert követte, amelynek során Takáts Judit zongoraművész Debussy két zongoradarabját adta elő, Polnauer Flóra énekesnő pedig chanukkai és izraeli dalokkal tette még emlékezetesebbé az alkalmat. A magas színvonalú program és az előadók közvetlensége általános tetszést aratott. Az ízletes ebéd és természetesen az elmaradhatatlan fánk elfogyasztásával és jókedvű baráti beszélgetéssel fejeződött be az ünnepség. A hitközség azon idős tagjai részére, akik személyesen nem tudtak eljönni az összejövetelre, hához szállították az ebédet.

Bódi Tóth Elemér

Kaposvár

Schöner Alfréd professzor, az ORZSE rektora értékes előadással tisztelt meg bennünket. Ritkán van részünk abban, hogy ilyen fantasztikus előadó méltatja nálunk az ünnepet.

A következő napon kedves barátunk, Klein Ervin főkántor tartott egy hangversenyt a beillő gyönyörű péntek estét a kile részére.

A nyolcadik gyertya meggyújtását megelőző délutánon a Csiky Gergely Színház népszerű művészei vendégeskedtek nálunk. Fergetegesre sikerült előadásukban népszerű operett- és musicalrészletekkel, vidám kuplékkal, szonokkál szórakoztattak bennünket.

Pécs

Az ünnep utolsó napján a Fürdő utcai imaházban tartott istentisztelet után a rokonok, érdeklődők, gyerekek előtt Schönberger András főrabbi gyújtotta meg a nyolc gyertyát. Ezt követően a Lauder Javne Zeneiskola diákjainak Zmirim klezmerzenekara egyórás, nagy sikert arató műsorával szórakoztatta a jelenlévőket. A közösség hölgytagjai a műsor utáni jókedvű hangulat közben az általuk sütött fánkokkal kínáltak meg mindenkit.

(folytatjuk)

(M. E.)

Retro, avagy elődeink életérzése a holokauszt után. Új Élet, 1946.

Névsor oroszországi munkaszolgálatosokról

ÚJ ÉLET A MAGYAR ZSIDÓSÁG LAPJA

II. ÉVFOLYAM 34. SZÁM

1946 AUGUSZTUS 22.

Feltámadás Makucskán vagy mi a magyarázata az új antiszemitizmusnak?

Hogy jehizemű és józan gondolkodásu keresztények hogyan látnak ma Magyarországon a zsidókérdést, az antiszemitizmust s annak felidézését, igen ér-

„szociális helyzet” igazán kielégítő volt. De ha a halott nagybirtokosok és püspökök feltámadtak volna, az élők

A „Jiddise máme” számunkra imádság...

Villamoson utaztam. Az Új Élet november 28-i száma volt a kezemben. Éppen György Endre cikkét olvastam a Jiddise mameről, az áldott, a felejthetetlen, az örök Jiddise mameről, amikor két mellettem ülő beszélgetésére lettem figyelmes: „Igen, és akkor színház után bementünk egy kávéházba, nem volt hozzá sok kedvem, de Juci mondta, hogy nagyon jó dízóz énekel ott. A Tiroli boci és a Jiddise mamer énekelte. Társaságunkban nagy vita alakult ki, hogy melyiket énekelte szebben, énszerintem...” Tovább nem bírtam hallgatni, valami fojtogatta a torkomat, és gyorsan leszálltam a villamosról. De úgy látszik, ezen a napon végig kellett innom a méregpoharat. Alig tettem pár lépést, amikor az egyik ház falán valamelyik színházunk vasárnap délelőtti műsora hívta fel a figyelmemet. „Az év legkedveltebb slágerei” – hirdette a plakát. És itt következett egy felsorolás, amelyben a többi között az állt: Habos fánk, Tiroli boci, Jiddise máme, Aj, aj, aj stb.

Nem akarok hosszú kommentárt fűzni a tényekhez, nem akarom leírni mindazt, amit éreztem ezek láttán, csak egyszerűen és kerekén ki akarom kérni magunknak azt, hogy avatatlan, szentségtörő kezekkel belenyúljanak abba, ami nekünk szent. Mindenkinek, akiben egy kis érzés van, érezni kell, hogy a mi számunkra a Jiddise máme több, mint hatásos, hangulateltő énekszám, több, mint egy divatos sláger, számunkra imádság, valami, amit a szívünkön melengtetünk, és valami, amit könnyes szemmel és vérző lélekkel éneklünk a krematóriumok és tömegsírok, vagonok és lágerek, sárga csillag és gettó, gyermekkorunk péntek estéi felidézésekor. Nem túrjuk és nem engedjük, hogy kávéházak és mulatók érzés nélküli és szórakozást hajszoló vendégei azon vitakozzanak, hogy a hiányos öltözötű dízóz melyiket énekelte szebben: a Jiddise mamer vagy a Tiroli boci.

Fehér Zsuzsa

Nem térünk ki!

Írta: Weisz Miksa debreceni főrabbi

A napokban Debrecen zsidóságát is megtisztelte „a jó pásztor” missziós társulata. Templomi áhítatba merült kegyes szólamokkal és kitért zsidók segédletével nekünk is leforgatták azokat a lemezeket, amelyeket a tél folyamán a fővárosi zsidóság megtérítése céljából indítottak el. Nincs szándékunkban e hasábonok teológiai vitákat folytatni, nemcsak a helyszíre miatt, és mert az ilyen elvetétekből az istenhit eszméjének tekintélye szokott rendszerint alácsúszni, mint azt a régi időkben tudjuk, hanem azért is, mert ezeken a vitákon mohón kapnak majd azok, akik a vérben forgó, félszemű Wotan népe pribék ördögadainak erkölcsre esküsznek változtatlanul, még mindig romlott ösztönjüket elfajulásában. Arról sem akarunk szólni, hogy milyen elhibázott és visszatartó, a jó szándékot joggal kétségbe vonható előítülnök azoknak a renegát zsidóknak teatrális, álarcos vallomásokban kitérő, térítő perondokon való megjelenése, akik nem bírták a szenvedéseket. Keresztvíz alá állottak, s hogy befogadják előtt bizonyosságot tegyenek meggyőződés nélküli meggyőződésükről, térítő beszédek tartanak a zsidó szentírás verseinek tiszta forrásvízbe, amelyből egyszer ittak és hazájuk színáji földjéről világá csobogott, követ dobnak. A hírhedt Pablo Christiani meg Geronimo de Santa Féktől is csak annyiban különböznek, hogy a megváltozott politikai konstellációk folytán nincsenek abban a hatalmi helyzetben, hogy pogromokra, vérvadásra és fosztogatásra hajlamos tömegeik jelenlétében azokkal szövetkezzenek, akik a „szent szertet” jegyében úgy akarják a hitleneket meggyőzni az egy igaz hitről és az üdvösséget úgy akarják rájuk kényszeríteni, ha a földet számukra előbb pokollá változtatják, hogy azután annál biztosabban nyerjék el így a mennyei üdvösséget, de előbb idelemlen maglyákon égetik meg és vagyonaikból szervezett alapossággal fosztogassák ki őket. Tiltakozunk és fölemeljük szavunkat, hogy bennünket, zsidókat hitetlennek deklaráljanak éppen azok, akik troglodita erkölcsben jártak még akkor is, amikor a mi ajkainkon már régen Isten tíz igéje nyilatkozott ki az egész világnak! Tiltakozunk, hogy bennünket olyanoknak tüntessenek fel néptömegek előtt, akik megtérítésre rászorultak vagyunk, és a többség jogán látszólagosan azt az érzést tartják ében, hogy a kisebbségben élő Izrael még mindig az a terrén, ahol mindenki előtt nyitva áll szabad példál, vallási pártállása folytán is.

Mi vagyunk a többség – kiáltott rá Rabbi Józsuára egy pogány –, nektek a többség után kell mennetek. Jöjjetek, csatlakozzatok hozzánk, és hagyjátok ott az isteneteket.

Mi van a deportáltak hazahozatalával?

Nyílt levél Millok államtitkárhoz

Kormánybiztos Úr!

Számtalan sorstársam nevében írom Önnek ezt a nyílt levelet, de nemcsak Önnek, Kormánybiztos Úr, hanem a kormány és a kormányzat minden illetékes faktorához. Írom ezt a levelet a végső elkeseredés határán, vigyázva, hogy az érdekeltség ellenére elfogulatlan tudjak maradni, és különösen vigyázva arra, hogy az elkeseredés által diktált szavakat, az illendőség elve szerint, elfogadható formában juttassam kifejezésre.

Bizonyosan emlékszik Kormánybiztos Úr arra a nagygyűlésre, amely a múlt év végén a pesti izr. Hitközség székházában zajlott le, és amelyen megjelent Ön is, mint hazahozatali kormánybiztos, megjelent továbbá a köztársasági elnök úr hitvese, valamint Várnai Zseni, a költő, aki előadta „A fiad visszatér” című megrendítő versét, amely könnyekre fakasztott bennünket, mert a hallgatóság sorraiban voltak sokan, akik visszavárták (de sajnos még ma is visszavárvák) fiukat, lányukat, férjüket, én és sok hittestvérem a feleségüket.

Ezen az ülésen szívhez szóló szavakban nyilatkozott meg Tildy Zoltánné nagytiszteletű asszony együttérzése a hozzánk intézett beszédében, és államtitkár úr felszólalásában elmondotta, hogy mindent megtesz érdekünkben, helyesebben hozzátartozóink hazahozatala érdekében, csak legyünk türelmekkel, mindenki, aki életben maradt, haza fog kerülni. Némi kis megnyugvással és megkönnyebbüléssel távoztunk erről az ülésről, mert hittünk Önnek, de most meg kell mondanunk, hogy súlyosan csalódtunk, mert az elmúlt háromnegyed esztendő lefolyása alatt nem történt semmi, ma is ott tartunk, ahol másfél év előtt tartottunk: hisszük és reméljük, hogy hozzátartozóink életben vannak, de sem hírt nem tudnak adni magukról, és mi sem írhatunk nekik, sem hazahozatalukról nem történt azóta sem semmiféle intézkedés.

Olvassuk a lapokban a híreket, hogy még harmincezer deportált zsidó van Németország amerikai zónájában.

Mi van ezekkel, Államtitkár úr? Mi van a feleséggel és a többiek hozzátartozóival? Ma: 1946-ban, él Magyarországon sok ezer ember, akinek hozzátartozója a viszonylag nem nagy távolságra lévő Németországban él, és ma, amikor órák alatt lehet eljutni a világ egyik részéből a másikba, ezek nem tudnak egymásról semmit, azt sem tudja az egyik, hogy él-e a másik. Jól van ez így? Nem kellene és nem kellett volna ez ellen tenni valamit? Most, amikor kormányférfiak kint jártak a nagyhatalmaknál, nem lehetett volna a sok fontos kérdés után a számunkra legelső fontosságú kérdést beiktatni a tárgyalások menetébe? Én emlékszem, hogy az első világháborúban a hadifoglyok állandó összeköttetésben voltak hozzátartozóikkal: leveleztek, sőt még csomagokat is küldhettek. Hát ennyire visszafeljődött volna minden huszonöt év után, hogy akkor ezt meg lehetett szervezni és ma nem? Olyan nehéz lett volna akár egy-két üzemen kívül helyezett bombázó repülőgéppel beállításával ezt a postaforgalmat lebonyolítani?

Senki nem mondhatja, hogy türelmetlenek vagyunk, nem mondhatja, hogy nem voltunk megértők az elkerülhetetlen nehézségekkel szemben, de sajnos a türelmi próbák terheit nem bírjuk, és ezért fordulok Önhöz e nyílt levéllel, hogy választ kapjak, valami ígéretfélével, hogy szerencsétlen hozzátartozóink hazahozatala érdekében végre, a felszabadulás után másfél esztendővel, történni fog valami érdemleges és eredményes hozó lépés.

Vagyok Kormánybiztos Úrnak egyébként igaz tisztelője:

Singer Béla kalaposmester, VII., Wesselényi-u. 13.

„MENTSÉTEK MEG GYERMEKEINK LELKÉT!”

A hatéves hóhérok

Írta: dr. Benoschofsky Ilona

Van Budapest közelében egy árvaház. Zsidó árvaház. Tündérszép parkban, nagyon jól felszerelt házban együtt lakik 50 kis zsidó gyerek. Nagyon kicsik, óvodáskorúak, a legnagyobb közülük hatesztendő, a legkisebb kettő. Furcsa jelenet játszódott le a napokban ebben a gyermekotthonban.

Az óvónő néhány másodpercnyi távollét után belépett az egyik játszósobába, és azt látta, hogy a gyerekek közül az egyiket szabályosan felakasztották. A gyerekek Amerikából kaptak játéksomagot, a játékok között ugrókötteleket. Ebből a kötélből készítették a hurkot, ráhúzták egyik társuk nyakára. És a kötél másik végét áthúzták a bordáson. Ha az otthon nem olyan jó, mint amilyen, és az óvónő nem olyan gondosak, mint amilyenek, a felakasztott gyerek nyilván megfullad. Így levágták a kötélről, és amikor az óvónő is magához tért, felelősségre vont a gyerekeket. A gyerekek nagyon higgadtak voltak, és azt a felvilágosítást adták, hogy a társuk nem más, mint Szálasi, az pedig csak igazán megérdemli, hogy felakasszák és meghaljon.

Aki csak egy kicsit járatos a gyermeklélektanban, az jól tudja, hogy a kisgyerek számára nem érvényes az az elv, hogy minden dolog csak önmagával azonos, a gyermek számára teljesen elfogadott, hogy egy ember más személy is egyben. Az óvónő nem is jutott semmi eredményre. A gyerekek ragaszkodtak ahhoz, hogy a felakasztott gyerek Szálasi, és nagyon nyugodtan és nagyon hivatalos hangon kitarítottak amellett, hogy az csak igazán nem túlzás, ha Szálasi felakasztják.

Sokféleképpen lehetne ezt a kis történetet értelmezni. Lehetne csodálkozni a gyereken, aki szó nélkül belement abba, hogy ő Szálasi, és hogy őt most kivégézik. Lehetne azt állítani, hogy ez a történet az antiszemitizmus magjára mutat rá: kell lenni mindentűt, minden közösségben kell lenni valakinek, aki felé a többiek agressziója levezetődik, és a baj egyedül az, hogy évszázadok óta mindig a zsidóság az, aki felé a népek agressziója támad.

Mégis, a legmegdöbbentőbb momentum a gyerekek jól értesültsége és tájékozottsága. Ismétlünk: ezek a gyerekek árvaházban élnek, a családok beszélgetéseit nem hallják, rádiót nem hallgatnak, újságot nem olvasnak. Jól értesültségüket sehonnan máshonnan nem szerezheték, mint a saját emléktananyagukból. De az emlékezetük Szálasiival van tele, gyilkossággal és a büntetéssel, amit Szálasi megérdemel.

Nem tudom, akadt-e már statisztikus, aki a népszaporulat törvényei értelmében kiszámította, hogy egy generáció és kettő múlva mennyi lesz a zsidóság száma. Nem tudom, fordult-e már néppel elő, hogy fiataljait olyan arányban és gyerekeket 91%-ban kiirtották volna. De azt tudom, hogy az a 15 000 gyerek, aki Magyarország területén életben maradt, az sem él igazán. Az üldözöttek esztendeit átélő gyerekeink sohasem lesznek teljes értékűek többé, lelkükben soha be nem hegedő sebként cipelik a félelmet, a rettegést és a jogos büntetés utáni vágyat.

Egy nyolcéves gyerek arra a kérdésre, hogy „mi szeretnél lenni”, nagyon határozott hangon felel, pillanatnyi késelem nélkül, mint aki a kérdésre már felkészült: „Hóhé, az én családomat is kiirtották, én is ki akarok másokat.”

Az a kérdés, bele kell-e, bele lehet-e nyugodni abba, hogy gyermekeink lelkét soha be nem hegedő sebek ésségek. Lehet-e úgy élnünk, hogy nem próbálunk meg minden lehető, hogy gyógyulást próbáljunk hozni a megszenvedett gyermeki lelkekbe. Tudom, hogy anyagi lehetőségeink igen csekélyek, kiválóságaink közül sokan elpusztultak. Mégis, azt hiszem, maradék anyagi és maradék szellemi erőnket összesz kellene fogni, gyógyulási módokat keresni és találni.

Pest utcáin svéd és dán autók szaladgálnak, és az autók oldalán ékes felirat: „Mentsétek meg a gyermekeket!” Az első éhezés nehéz napjain túl vagyunk már. Itt lehetne az ideje, ha a test megőrzésén túl a lelkiekre is lenne gondunk.

Orvosok, nevelők, pszichológusok dolgozzák ki minél előbb a gyógyulási lehetséges módszereit. Legyen feladat és reggeltől reggelig tartó program: „Mentsétek meg gyermekeink lelkét!”

Szenes Hanna-dokumentumfilm – Oscar-díj?!

– Tudóstónktól –

Meglepő, de annál örömtelibb hírt közölt a december eleji *Forward* című amerikai zsidó lap: Oscar-díjra esélyes filmek közé válogatták be a magyar származású holokauszt-hős, *Szenes Hanna* tragikusan fiatalon véget ért életét bemutató új dokumentumfilmet.

Blessed is the match (Áldott a kapcsolat, kapcsolódás) – the life and the death of Hannah Senesh. Ezzel a címmel kerül a világ filmszínházaiba ez az egész estés dokumentumfilm, amely azon kívül, hogy portrét rajzol a 23 évesen magyar fasiszták által kivégzett leányról, bemutatja az egyetlen (!) olyan cionista misszió történetét, amely Palesztinából szervezett zsidó önkénteseket arra, hogy európai zsidókat mentsenek ki az angol csapatok segítségével. A 37 fős zsidó légió többsége odaveszett, de néhány túlélőt sikerült megszólaltatnia a filmeseknek.

Az alkotás Hanna verseiből, személyes feljegyzéseiből, halála utolsó napjái, 1944. november 7-ig vezetett naplójából is válogatva mutatja be ezt a rendkívül sokoldalú hőst. Azt a fiatal pesti lányt, aki 1941-ben emigrált Palesztinába, és akit még Izrael államelnöke, *Simon Peresz* is személyesen ismert a háború alatti közös palesztin pionírság idejéből. Az elnök tisztelgő szavai mellett a britek nagy híró történésze, *Sir Martin Gilbert* is mesél a modern *Jeanne d'Arc* életéről. A *Roberta Grossman* rendezte amerikai filmről kiderült, hogy benne van abban az elit 15-ös csoportban, amelynek tagjai versengenek az Oscar-díjért. A Magyarországon eddig még bizonytalan időben bemutatandó alkotásról január végén döntik el, hogy bekerül-e abba az ötös exkluzív kategóriába, amelyről a szakmai zsűri a legvégén ítélik. Bizonyos kommentátorok

szerint erre nagyon jó esélye van! Pláne azután, hogy a film már eddig is bezsebelt néhány megtisztelő elismerést és díjat olyan fesztiválokon, mint a varsói, a hongkongi, a Los Angeles-i vagy a londoni.

A filmben több olyan dokumentumot is a nézők elé tárnak, amelyekről eddig még senki nem tudott, lévén a család bizalmasan kezelte azokat. Az alkotók szerint különösen igaz ez arra a részére a személyes tragédiának, amelyet Hanna édesanyja is átélt, aki a fasiszták zsarolása miatt szemtanúja volt lánya kínzásainak. Hannát mártírsága – az,

ahogy a britek repülőjéről 23 évesen ejtőernyősként landolt Európában, majd Magyarországra sietett volna, azért, hogy ott a bevonulózás előtt álló sorstársait megpróbálja megmenteni, és végül a közös haza érdekében különös kegyetlenséggel társították a halálba – Izraelben nemzeti hőssé emelte. Földi maradványait a világegés után az új haza Herzi-hegyére szállították, hogy az utókor méltóképp tiszteljen előtte.

Budapestben, valahol az Izabella utca magasságában egy aprócska park jelzi: voltak e nemzetnek is zsidó női hősei, még ha ezt nem is mindenki gondolja így manapság.

További információ a filmről: www.blessedisthematch.com

W. V. R., New York

Egy legenda nyomában

Lapunk másik helyén elődeink holokauszt utáni életéről közlünk összeállítást – a korabeli Új Élet nyomán. Még vagyunk néhányan, akik emlékszünk a plébániák előtti hosszú-hosszú sorokra, melyeket azok az emberek alkottak, akik a „hitváltástól” remélték életük megmentését. Megemlékező, hogy a felszabadulás utáni magyar rabbinátus a pikuách nefesre (életveszély) hivatkozva felmentette ezen hittestvéreinket a hitelhagyás vádjá alól. A szerk.

Van a Ferencvárosban, nem messze a Tompa utcától, egy kis polgári ház, amelyben – szemben a környék 50–100 lakásos monstrumjaival – csak 20-an laknak. Mellette minden új, csillog-villog, szállodák, új építésű vagy felújított házak, egyszóval a rehabilitált Ferencváros. Ez a kicsi, több mint 100 éves ház azonban megmaradt eredeti formájában, pedig nincs műemlékvédelem vagy hasonló, átalakítást tiltó szabályozás alatt. Talán véletlen, talán sorszerű jelzés, de az utca neve: Angyal utca.

Az Angyal u. 29. lépcsőháza szépen ki van festve, szinte vakítóan fehér. Ahogy belépünk, rögtön feltűnik a bejárat mellett a falból domborműként kitüremkedő kereszt, fölötte az Isten mindent látó szemét jelképező háromszög. Egyszóval nem egy szokványos társasházban járunk, nem gyakran látni ilyet Budapesten.

Karácsonyi Györgyné közös képviselő szerint sok legenda övezi a keresztet, és magát a házikót is. Itt, az Angyal u. 29. földszintjén lakott annak idején *Füst Milán*, a kereszt építésének okaira és körülményeire pedig a legvalószínűbb teória a negyvenes évekre nyúlik vissza. Még a zsidótorvények idején lakott a házban egy zsidó ember, tősgyökeres ferencvárosi, aki az egyre durvuló és erősödő zsidóüldözés miatt, életét mentve, felvette a keresztény vallást. Későbbi sorsáról nem tudni, de az biztos, hogy a keresztet ő építette. Annak emlékére, hogy kereszténnyé lett – kényszerűségből. Bizonyítékot akart kiállítani arról, hogy igazi, jó keresztény. Hogy mindenki láthassa, ebben a házban csak keresztény emberek laknak. Magyarán, hogy ne vigyék el a nyilasok...

A különös sorsú és eredetű kereszt azóta is ott áll az Angyal u. 29. lépcsőházában. Bár a kommunizmus alatt a szépen díszített épületről leverték az angyszobrokat, a reliefeket, a keresztet nem mertek, nem akartak nyúlni. Néhány éve a bepiszkolódott corput a ház egyik lakója saját pénzéből felújította.

Ma már szinte senki nem él a régiek közül, a mostani lakók többsége pedig nem törődik a szoborral, de a turisták és a lokálpatrióta vénával megáldott városiak gyakran bejönnek, kérdezősködnék a kereszt eredetét illetően. Mindenki azt hiszi, hogy templom, kápolna állt itt, vagy minimum nagyon vallásosak a ház lakói.

Pedig ez a titokzatos kereszt ennél sokkal többről szól, benne van a 20. század zsidó sorsának minden tragikumja, kényszere és abszurd, gyilkos változása. SZIP

Külföldi kitekintő

• Az év végén tartott választások eredménye növelte a zsidó származású képviselők számát a washingtoni törvényhozás mindkét házában. Az USA felnőtt korú lakosságát tekintve a zsidók aránya 1,7 százalék. A 99 tagú Szenátusnak 13, a 435 fős Kongresszusnak 32 zsidó tagja van, ami 13,1, illetve 7,4 százalékos jelent. 1961-ben 2,3, 1981-ben 5,6 százalékos volt a zsidók aránya a Kongresszusban. Hivatalos statisztikák szerint a Szenátusban csak a protestáns és a katolikus, a Kongresszusban még a metodista vallású képviselők száma is meghaladja a zsidókat.

• A JTA zsidó hírszolgálat jelentése alapján az alijázók száma 2008-ban 16 500 volt, ami az előző évhez képest 16 százalékos csökkenést jelent. Az új bevándorlók 35 százaléka a szovjet utódállamokból, egyötödét Nyugat-Európából, 19 százaléka az USA-ból, illetve Kanadából, 10 százaléka pedig Etiópiából érkezett Izraelbe. *Eli Cohen*, a Jewish Agency alijaosztályának vezetője szerint az elhúzódó világgazdasági válság miatt a bevándorlás növekedése várható 2009-ben, mivel az ország viszonylagos stabilitása vonzóerőt jelent. Az Izrael állam fennállása óta eltelt hatvan évben az új olék száma meghaladta a hárommillió főt.

• A dél-amerikai és a karibi államok vezetőinek a brazilai Costa do Sauipe üdülőhelyen tartott csúcscrtekezlete során *Inacio Lula da Silva* brazil, *Christina Fernandez de Kirchner* argentin és *Hugo Chávez* venezuelai államfő közös nyilatkozatot írt alá, amely elítéli „mindenfajta vallási diszkriminációt és türelmetlenséget, különösen az antiszemitizmust és az iszlámellenességet”. Az elnökök kijelentették, hogy mind saját országukban, mind nemzetközi szinten „erősíteni kívánják az emberi jogok tiszteletben tartását”. *Ronald S. Lauder* és *Jack Terpins*, a Zsidó Világkongresszus és a Latin-amerikai Zsidó Kongresszus elnökei méltatták a deklaráció fontosságát. Dél-Amerika és a karibi térség országaiban jelenleg mintegy 460–480 ezer zsidó él.

• Chanukka alkalmából első ízben vett részt hivatalban lévő lengyel államfő egy zsinagógában rendezett vallási szertartáson. Sajtójelentések szerint az ünnep előestéjén *Lech Kaczynski* elnök felkereste a varsói Nozyk zsinagógát, ahol meggyújtotta az ünnepi lángot. *Mati Pavlik* rabbi hangsúlyozta, hogy „a látogatás fontos eseményt jelentett a közösség számára”. *Piotr Kadlczik*, a hitközség elnöke kijelentette, hogy az államfő „elbeszélgetett az emberekkel, nyitott és barátságos volt”. A varsói Kultúra Palotája előtti téren elhelyezett óriási gyertyatartón az első lángot *Hanna Gronkiewicz-Waltz*, a lengyel főváros polgármestere gyújtotta meg. A háború előtt az ezeréves múltra visszatekintő közösségnek 3,5 millió tagja volt, jelenleg csak 3500-4000 zsidó él Lengyelországban.

kovács

Legendárium a Rezső téren

Átadták a harmadik Kornay Mariann művészeti díjat

A Rezső térnek külön aurája van. Nemcsak azért, mert valaha itt működött egy zsidó imaház, ahol Faragó Vera a gyerekkorát töltötte. Ez még Szenes Andor (Iván édesapja) idejére tehető. Szintén ennek a korszaknak a „terhére írható”, hogy ezen az ajtón lépett be Kálmán Imre, Fényes Szabolcs. Itt szólt meg az a zongora, melyből csodák születtek. Világnagyságok találkozóhelye lett, mely nem szűnt meg a későbbiekben sem. Hiszen Hofitól kezdve Latabár Kálmánig itt mindig nagy volt a művészi jövés-menés. Szenes Iván a Rezső téri kertet átengedve Faragó Verának, gyerekkorát áttette az Operettszínházba, ahol Honthy Hanna öltözőjében kezdett „játszani”.

Aztán még később tévéstudió működött e helyen, ahonnan Szenes Andrea jelentkezett világhírű riportalányaival.

Iván megint kitalált valamit, hogy öregbítse a Rezső tér hírnevét. 2008 szilveszterén Pódiummá varázsolta az egyik szobáját, ahol méltó körülmények között (mégis családi környezetben) átadhatták a Kornay Mariann Alapítvány díját Balázsovits Editnek. Edit azzal érdemelte ki az elismerést, hogy az Imádok férjhez menni című előadásban Victoria szerepét annyi bájjal, annyi frivolussággal játssza, hogy feltűnt az egyetlen élő szerzőnek. Ha Maugham vagy Nádas Gábor élnének, ők is egyetérteneinek Iván választásával. Ez az a darab, melyet először a József Attila Színházban Darvas Iván és Bodrogi Gyula vittek korszakos sikerre. Az első díjjal Ullmann Mónika, a másodikkal a Mikroszkóp Színpad két fiatalja: Szántó Szandra és Kokas Piroška büszkélkedhetnek.

Szenes Iván és Balázsovits Edit

(Oláh Csaba felvétele)

És most valamit arról a művésznőről, akiről a díjat elneveztek. Mariann édesanyja olaszliszkai szülőtermesztő családból érkezett, édesapja pedig Kisvárdáról. Kornai József ortodox pesti bankár volt, aki ebben a vallásos szellemben nevelte fel egyetlen leánygyermekét. Kornay Mariann színészi tehetsége hamar megmutakozott, a színi iskola elvégzése után az egykori Budapest Varieté népszerű konferansziéja lett. Partnerei nem kisebb „nagyagyúk” voltak, mint Latabár Kálmán vagy Feleki Kamill. 50 éven keresztül Szenes Iván felesége, s mint ilyen, saját művészi pályáját feladta, hogy férjének olyan hátteret biztosíthasson, amelyben a slágerkirály szárnyalhat. Talán innen a legendárium, hogy szerzői esteken így konferálták be: következik Kornay Mariann született Szenes Ivánné. Legfeljethetlenebb bohózat, melyet a televízió időről időre lead, az a Szenesember, melyben partnere Latyi volt. Ez esetben a szenesember tényleg az, és nem Szenes-em-

ber. Minden tisztelem mellett, mert volt szerencsém Mariann közelről ismerni, a legjobban a Fészek-estéket irigyeltem tőle. Híres asztaltársaságban olyan nagyságok ültek, mint Királyhegyi Pál, Csikós Rózi, Fényes Szabolcs, Simonyi Magda. Nem tudtam vele olyan semleges témáról beszélgetni, hogy egy-egy Királyhegyi-idejéttel ne ajándékozzon meg. Magamban ezért is neveztem el „humorkirálynőnek”.

Végakarataiban az állt, hogy minden évben adjanak díjat egy fiatal színésznőnek, aki a könnyű műfajban jelentőset alkot. Érttem én végakarátát, hiszen egész életében szembesült azzal, hogy a „könnyű műfaj nem mindig könnyű”.

Ezen a 2008-ról 2009-re átfordult éjszakán Mariann velünk volt. A falakról ő mosolygott ránk, a vitetőből az ő filmje pergett. Lánya, Andrea és férje, Iván mindent megtettek azért, hogy úgy érezzük, a ház asszonya nem lehetett más, csak Mariann. (bozsi)